

ODPAD

Informace o filmu

Dva kluci z chudinské čtvrti v Riu, kteří se živí prohravábáním odpadků, najdou na místní skládce peněženku. Netuší, že se tím jejich životy navždy změní. Když se objeví místní policie a nabídne jim slušnou odměnu za navrácení peněženky, chlapci, Rafael (Rickson Tevez) a Gardo (Eduardo Luis) si uvědomí, že to, co našli, musí být velmi důležité. Spojí síly se svým kamarádem Ratem (Gabriel Weinstein) a toto trio se vydá na mimořádné dobrodružství, během kterého se snaží uniknout policii, peněženku si ponechat a odhalit tajemství, které se v ní skrývá.

Na své cestě se pokusí poskládat příběh majitele peněženky, José Angela (Wagner Moura), zároveň zjistí, že nemohou věřit policii v čele s nebezpečným Fredericem (Selton Mello), a musí se naučit, jak odlišit přítele od nepřitele. Naštěstí dvojice amerických misionářů, kteří pracují v jejich slumu, otec Julliard, člověk zbavený iluzí (Martin Sheen) a jeho mladá asistentka Olivia (Rooney Mara), jim pomohou zaklepat na správné dveře.

Odpad je nový film režiséra Stephena Daldryho. Autorem scénáře je Richard Curtis podle knižní předlohy Andy Mulligana.

Film vznikl ve společnosti Working Title ve spolupráci s O2 Filmes a PeaPie Films. Producenty byli Tim Bevan, Eric Fellner, Kris Thykier a výkonnými producenty Bel Berlinck, Andrea Barata Ribeiro, Fernando Meirelles, Amelia Granger a Liza Chasin.

Daldry dal dohromady tým talentovaných lidí včetně kameramana Adriano Goldmana, filmového architekta Tulé Peaka, střihače Elliota Grahama, kostýmní výtvarnice Bii Salgado a skladatele Antonia Pinto.

Producent Kris Thykier se vlastně stal prvním členem vznikajícího filmového štábu, když objevil knižní předlohu ještě před jejím vydáním. “Nacházíme se v době, kdy se knihy napsané pro mládež zabývají důležitými otázkami,” říká. “Mnoho z velkých příběhů, které se staly filmovými adaptacemi knih, pochází z literatury pro mladé.”

Thykier okamžitě spatřil potenciál této knihy: “*Odpad* nijak nepřikrašloval svět, ve kterém jeho postavy žily. Tyto děti mají neuvěřitelně těžký život a je důležité ukázat nejen hrůzu a bídu, ale také to, že lidé v těchto komunitách jsou především lidé.”

Producent Eric Fellner dodává: “Stephen je jedinečným režisérem dramatu. Vnesl do tohoto filmu pravdivost, upřímnost a skutečný cit pro každé filmové políčko, které natočil.”

Martin Sheen, který hraje otce Julliarda, porovnává příběh s *Dobrodružstvím Huckleberryho Finna* od Marka Twaina. “Je to o třech chlapcích a jejich optimismu, odvaze a smyslu pro dobrodružství,” vysvětluje. “Opravdu nás přimějí uvěřit, že je možné překonat beznadějně situace a vyřešit neuvěřitelně obtížné problémy.”

Pro autora románové předlohy, Andyho Mulligana, je *Odpad* film, který má divákovi zvednout adrenalin a zapůsobit na jeho city: “Jako filmoví diváci máme rádi, když nás příběh zavede na mimořádná místa,” říká. “A myslím, že každý, kdo uvidí *Odpad*, odejde z kina se silným zážitkem.”

Curtis říká, že *Odpad* je v první řadě optimistický příběh. “Máme velkou tradici strhujících filmů, které se zabývají závažnou sociální situací,” vysvětluje. “Snažili jsme se ukázat, že byste neměli lidi posuzovat podle nízkého vzdělání nebo pro to, že pracují na skládce odpadu. Je důležité, abychom je všechny viděli jako skutečné, rovnoprávné lidi.”

Film je o jedné z nejzákladnějších myšlenek příběhů: o vítězství dobra nad zlem. “Věci se mění a Brazílie je toho dobrým příkladem,” dodává Curtis. “Toto je film, který ukazuje korupci a násilí, ale ve skutečnosti to je o boji proti nim, než o pocitu, že jsou lidé v beznadějně situaci.”

Sheen dodává: “Mohl bych tento film doporučit každému dítěti, teenagerovi, mladému člověku i dospělému, je v tom něco pro každého. Žijeme ve velmi náročné době, kdy mladí lidé nejsou dostatečně povzbuzováni, aby šli za svými sny. *Odpad* říká: nejen, že můžete žít hrdinský život, ale jste mu tím *povinováni*.”

O VZNIKU FILMU

Hledání Odpadu

Objevování knihy

Jako většina dobrých nápadů, i myšlenka udělat z *Odpadu* celovečerní film vyvstala během oběda. Producent Kris Thykier měl schůzku s vlivnou filmovou agentkou Jenny Casarottovou a ta ho na knihu, která způsobila rozruch na Frankfurtském knižním veletrhu, upozornila.

“Nebyla ještě publikována, ale lidé jí byli velmi nadšeni,” vzpomíná Thykier. “Právě ji zakoupil stejný vydavatel, který stojí za *Podivným případem se psem* a Jenny mi dala nepublikovaný rukopis. Přečetl jsem si román ještě to samé odpoledne a zamiloval si ho.”

Mulligan napsal *Odpad* tak, aby to bylo vzrušující čtení. “Byl jsem si dobře vědom toho,

že nechci napsat nudnou knihu,” říká bývalý učitel, který přečetl více než jen povinný díl monotónní literatury zaměřené na mladé publikum. “Není nic horšího, než pracovat na dětské knížce s třídou teenagerů, kteří ji považují za nudnou. Není v ní žádná akce, násilí, žádná z těch svůdných věcí, kterých si všichni užíváme.”

Místo toho napsal *Odpad*, aby svým čtenářům nabídl dostatek žádaného nebezpečí a ohrožení. Když koncipoval postavy tří chlapců, kteří pracují na skládce a tvoří jádro příběhu, bylo Mulliganovi jasné, že nemohou být žádnými andílky. “Mohou vypadat křehce a zranitelně, ale v mnoha ohledech jsou tvrdí jako ocel a jsou zvyklí na boj o přežití,” říká.

To učinilo knihu kontroverzní - některé školy odmítly s *Odpadem* pracovat a kniha byla vyřazena ze slavnostního předávání cen poté, co byla označena za ‘nevhodnou’ pro děti. Mulligan ale věří, že by mladí čtenáři neměli zavírat oči před pravdou světa. “Děti v *Odpadu* se snaží dostat ven ze situace, ve které se ocitly, a do které zapadly bez vlastního zavinění. A pokud moje kniha zavede mladé lidi na tato místa a jednoduše je vyzývá, aby o vzniklých problémech přemýšleli, pak to je zcela jistě dobrá věc.”

O knihu se strhl obrovský zájem a došlo k dražbě práv. Thykier věděl, že musí sestavit silný tvůrčí tým, aby vyhrál. “Poslal jsem svůj záměr třem lidem,” vysvětluje. “Oslovil jsem Richarda Curtise a jeho partnerku Emmu Freudovou, abych zjistil, jestli se jim kniha bude líbit tolik jako mně. Dále jsem ji poslal Stephenu Daldrymu, který se shodou náhod poohlížel po nové látce.”

Daldry se rychle ozval a vyjádřil o příběh svůj zájem. “*Odpad* je mimořádný tím, že má dost intenzivní příběh,” vzpomíná na své první čtení. “Je to kniha o mladém člověku a je to rychlé čtení. Neustále se to na vás valí. Příběh stále pádí vpřed. Líbila se mi myšlenka akčního thrilleru pro mladé lidi a hned jsem viděl, že by to pro mě byla velká výzva, protože jsem nikdy nic podobného nedělal. A navíc v jazyce, kterým jsem nemluvil.”

Daldry je velice dobrým režisérem herců, říká Martin Sheen, s potřebným talentem svěřit film třem mladým, nezkušeným chlapcům, kteří ztvárnili hlavní role. “Je to velmi zvláštní člověk. Nikdy nedělá stejnou věc dvakrát,” vysvětluje Sheen. “V každém záběru najde něco nového a udělá ho zábavnějším a zajímavějším, takže to nikdy neztrácí svou spontánnost. Prostě z každého dostane to nejlepší; nejen z herců, ale také ze štábu.”

S vědomím, že má Daldry o knihu zájem, se Thykier vrátil k Richardu Curtisovi, aby posoudil jeho reakci. Scénárista právě dokončil spolupráci se Stevenem Spielbergem na jeho filmové adaptaci knihy *Válečný kuř* Michaela Morpurga; zkušenost, které si Curtis cení. “Řekl, že má o projekt zájem,” říká Thykier. “A najednou jsem měl jednoho z nejlepších scenáristů na světě a jednoho z nejlepších režisérů.”

Curtis si myslel, že kniha byla jako stvořená pro filmové plátno a byl nadšen příležitostí, že to bude právě on, kdo ji na filmové plátno přivede. “Hned od začátku mi to připomínalo druh *Bourneovských* filmů,” vysvětluje Curtis. “Byl to film plný honiček a věděl jsem, že to bude velmi vzrušující, ale v jádru toho byli tito tři úžasní kluci - postavy, jaké jste ve filmu ještě neviděli. A najednou to bylo o něčem důležitějším, než jen o vrazilích a zlých hoších; bylo to o sociální spravedlnosti.”

Daldry si užil možnost pracovat s Curtisem. “Je to neuvěřitelně chytrý muž, stejně jako nejmilejší člověk na Zemi,” rozplývá se režisér. “Byl velmi dobrý v konstrukci celého vyprávění a dal nám představu o tom, jak se měly jednotlivé postavy vyvíjet.”

Tito tři muži měli silné vazby na společnost Working Title. Jednu z nejúspěšnějších britských produkčních firem, která produkovala všechny filmy Richarda Curtise, od snímků *Čtyři svatby a jeden pohřeb*, *Notting Hill*, *Láska nebeská* a *Lásky čas* – až po jeho první celovečerní scénář, *The Tall Guy* v režii Mela Smithe. Spolupracovali s Daldryem na *Billy Elliotovi* a na muzikálu *Billy Elliot* a s Thykierem na úspěšné komedii *Dávám tomu rok*.

“Kris to k nám přinesl v době,” říká Fellner, “když už o projektu mluvil s Richardem, jenž ho chtěl zadaptovat a se Stephenem, který toužil snímek režírovat. Byl přesvědčený, že by z toho mohl být skvělý film a na tom jsme se bezvýhradně shodli.”

S kreativním týmem pohromadě filmaři získali práva a pustili se do filmové adaptace Mulliganova příběhu.

Cesta do Ria

Ze scénáře na plátno

Když Mulliganovi přišel e-mail, že má producent Kris Thykier zájem zadaptovat *Odpad*, autora to nepřekvapilo. Vždy věděl, že se jeho kniha hodí pro film. Popisuje ji jako “rychle se odvíjející akční thriller”. Ale zároveň věděl, že zájem producentů automaticky neznamená lístky na premiéru. “Existuje tolik filmových společností, které vždy projevují zájem o romány,” říká. “Moje první reakce byla, ‘Tyhle věci se nestávají.’”

Ale jak tento proces pokračoval, začalo to vypadat stále nadějněji. “Pak jsem slyšel skutečná jména lidí, kteří o knihu projevili zájem,” pokračuje Mulligan. “Kris Thykier dal brzy dohromady tým - Richard Curtis, Stephen Daldry - a já jsem zpozorněl a říkal si, možná se to opravdu může stát. Takový tým se hned tak nevidí.”

Nebyl to jednoduchý proces s tak žádanými jmény u kormidla. Thykier v té době

zároveň produkoval *Dávám tomu rok*, zatímco se Curtis chystal režírovat *Lásky čas* a Daldry se zapojil do příprav olympijských her v Londýně v roce 2012. “Naše cesty se tak trochu křížily a nekřížily,” směje se Thykier. “A pak se opět skřížily. Trvalo to čtyři roky, než jsme začali točit.”

Mulligan se setkal s Thykierem, Daldrym a Curtisem hned na začátku s cílem zapojit se během adaptování knihy. Ale jak sám říká, rychle si uvědomil, že bylo nejlepší, aby zůstal daleko od scénáře. “Jsem příliš ponořený do *Odpadu* jako do románu a nechtěl jsem se vzdát žádné z částí příběhu. Nedokázal jsem si představit, jak by stejný příběh mohl být odvyprávěn jinak.”

Jak se setkávali, brzy si uvědomil, že tvůrčí tým má mnohem silnější nápady, jak příběh představit filmovým divákům. “Když mluvíte s někým, jako je Richard Curtis, s jeho zkušenostmi psát scénáře k filmům různých žánrů, napadne vás ‘Počkat, to není moje práce pomáhat jim.’ Richard je mistr svého oboru a já jsem nechtěl do jeho práce strkat nos.”

Curtis je nejvíce známý jako tvůrce úspěšných situačních komedií jako jsou *Černá zmije* a *Mr. Bean* a romantických komedií jako *Čtyři svatby a jeden pohřeb* a *Notting Hill*. Ale jeho dramatická práce je dobře podložena tituly jako *The Girl in the Café* a *Válečný kuň*. “Richardova inteligence a porozumění postavám a struktuře příběhu jsou bezkonkurenční,” rozplývá se Thykier. “Je opravdu skvělý scénárista a bylo zajímavé mít někoho, kdo je zvyklý na dynamiku postav z komedií a aplikovat ji postavám v akčním příběhu.”

Fellner, který pracoval s Curtisem častěji než většina ostatních, souhlasí. “Jak se rozšiřují jeho zájmy, jeho možnosti jsou také stále širší. Je pravda, že se jeho úspěch v jeho raném období dostavil s komedií, ale je to skvělý spisovatel a znamenitý analytik příběhu.”

Následovalo období intenzivní práce na příběhu, během které se Thykier, Daldry a Curtis setkávali, aby probrali a pochopili mechanismus i zákonitosti příběhu a jak by nejlépe zafungoval na plátně. “Napsal jsem první verzi scénáře celkem rychle a pak jsme to společně se Stephenem a Krisem roztrhali na kusy,” vysvětluje Curtis. “A pak jsem napsal další a všichni jsme ji znovu roztrhali na kusy.”

Kreativní tým se vypravil na výlet do Brazílie, aby tam pokračovali ve vývoji projektu. “A tam jsme také změnili určité věci na základě prostředí, které jsme viděli,” pokračuje Curtis. “Kniha se neodehrává na specifickém místě. Byly tam věci, které jsme vynechali, a které jsme naopak přidali. Ale myslím si, že v zásadě je naše adaptace velmi blízká své předloze.”

Vlastně se během vývoje projektu do Brazílie vrátili několikrát, aby zcela pronikli do světa, který jim byl cizí. “Tohle byl jeden z nejvíce kolektivních filmů, na kterém jsem se kdy podílel,” říká Curtis. “Vlastně jsme se sešli v Brazílii pětkrát a strávili jsme hodně času argumentováním a diskutovali každou scénu.”

Thykier říká, že klíčem k adaptaci příběhu bylo upravit scény s honičkami pro mladé herce. “Potřebovali jsme najít způsob, jak přizpůsobit honičky dětem,” potvrzuje. “Chtěli jsme, aby děti byly hlavními protagonisty a honičky byly v jejich podání strhující. Jakmile jsme role obsadili, pracovali jsme s herci několik měsíců a trénovali je v různých disciplínách jako je gymnastika a skákání. Vyzkoušeli jsme spoustu věcí, abychom zjistili, čeho jsou schopní, aby filmové honičky působily autenticky.”

Cesta do Brazílie Odpad v exteriérech

Příběh románu *Odpad* se odehrává ve fiktivní zemi. Andy Mulligan strávil jako učitel nějaký čas v Brazílii, Indii, na Filipínách a v Malajsii. Jeho kniha by se mohla odehrát v jakékoliv z těchto zemí. “Když čtete *Odpad*, nevíte, ve které zemi jste,” říká Mulligan. “A to bylo z velmi konkrétního důvodu: Necítil jsem se oprávněný soudit zemi, kterou jsem si zamiloval. Skládka odpadu v mém příběhu mohla být skládkou kdekoliv.”

Producenti zvažovali cestu do Manily a také do Indie, ale nakonec se rozhodli příběh zasadit do Rio de Janeira.

“Rio je exotické město, specifické svou kulturou a velmi se liší od západního světa,” říká Fellner.

Obrovská zkušenost místních filmařů a štábů a produkční podpora ze strany vlády poskytla tvůrčímu týmu pohodlné zázemí. V tomto okamžiku tvůrčí tým oslovil uznávaného brazilského filmaře Fernanda Meirellese, který byl nominován na Oscara za režii *Města bohů*, jehož příběh se rovněž odehrával ve slumech v Riu.

“Stephen Fernanda znal, takže když jsme začali přemýšlet o zasazení filmu do Ria, zavolali jsme mu,” říká Kris Thykier. “Bylo to jen proto, abychom zjistili, zda by mohl najít nějaké lidi, kteří by nám pomohli Brazílii poznat a zjistit, jestli by se tu film mohl odehrát a působit autenticky.”

“Odjet do Brazílie bylo celkem rychlé rozhodnutí,” pokračuje Daldry. “A hodně to má co do činění s Fernandem Meirellesem a jeho produkční společností O2 Filmes, která má dlouhou zkušenost spolupráce s neprofesionálními herci. Věděli jsme, že budeme potřebovat tři kluky, kteří nikdy předtím nehráli.” A nejen to, tři mladí herci, kteří měli být vybráni do rolí tří kluků, potřebovali podporu během natáčení, ale i dlouho poté, co se film dokončil. Společnost O2 měla dobrou pověst i zkušenosti, aby zajistila, že o ně bude dobře postaráno.

Meirelles okamžitě na materiál reagoval a úzce s tvůrčím týmem spolupracoval, aby jim zajistil veškeré informace, které by mohli potřebovat. Na konec se Meirelles a O2 Filmes stali hlavními produkčními partnery filmu. “Stali se v Brazílii našimi lokálními partnery,” vysvětluje Thykier. “Filmový štáb je zcela brazilský a ve filmu se mluví převážně portugalsky, takže se stali velmi důležitou součástí realizace *Odpadu*.”

“Měli jsme velké štěstí, že se Fernando stal naším filmovým partnerem,” dodává Fellner. “Byli jsme schopni čerpat z jeho zkušeností během hledání dětí z ulice, jak se o ně postarat, vychovávat je a jak je naučit hrát.”

Když se Mulligan dozvěděl o záměru producentů točit v Riu, vše do sebe zapadlo. “Díky brazilské kinematografii každý ví, že Rio je epicentrem fantastické filmové kultury,” vysvětluje. “Hned mi bylo jasné, že se tam najde spousta exteriérů.”

Daldry říká, že Rio z *Odpadu* možná nebude povědomé každému, kdo je navštívil. “Vyhýbali jsme se populárním čtvrtím, které lidé mohou znát,” vysvětluje. “Ocitli jsme se v různých komunitách lidí, kteří nikdy před tím filmový štáb neviděli. V tomto smyslu to byla cesta za poznáním nejen pro mě, ale i pro některé členy místního štábu. Našli jsme místa, která nikdo předtím ještě nenatočil.”

Jakmile bylo rozhodnuto, že se tento film natočí v Riu, a že se v něm bude mluvit především portugalsky, producenti najali poradce Felipe Bragu, aby Curtisův scénář upravil a dodal mu autentický brazilský hlas. “Fernando Meirelles nás s Felipe Bragou a s jeho dlouhodobým kolegou, scénáristou Braulio Mantovanim, seznámil,” říká Thykier. “Byli přesvědčeni, že Felipe byl v té době nejnadějnějším mladým spisovatelem v Brazílii.”

Tato spolupráce se ukázala být plodná. Braga dodal Curtisově adaptaci specifičnost, která pevně zasadila příběh do Ria. Thykier vysvětluje: “Úzce spolupracoval s Richardem a Stephenem, aby zajistili, že scénář skutečně vypovídá o místu; o autentickém brazilském přístupu k politice, kontextu a jazyku postav.”

Daldry dodává: “Bylo nevyhnutelné, že se dialogy výrazně změnily od dialogů Richarda Curtise, ale struktura, kterou Richard načrtl, zůstala nedotčená.”

Druhým, neocenitelným spolupracovníkem se stal Christian Duuvoort, který snímek spolurežiroval. Christian dříve pracoval jako herecký coach na *Městě bohů*. Vytvořil si úzké pracovní vazby s chlapci a pomohl je herecky vést, aby všichni tři podali přirozený a spontánní výkon.

Když přišlo na výběr kameramana, který by s Daldrym spolupracoval, všichni se shodli na jednom jméně: Adriano Goldman. “Je to současná kameramanská hvězda a je po něm poptávka po celém světě,” vysvětluje režisér. “Měli jsme veliké štěstí, že souhlasil a vrátil se do

Brazílie - ve skutečnosti pochází z Ria. Oslovili jsme ho již před třemi lety, ale to byl zaneprázdněn. Naštěstí se ale uvolnil, měli jsme opravdu velké štěstí.”

Výběr Goldmana představoval možnost čerpat nejen z jeho vizuálního talentu při snímání Ria, ale také z jeho zkušenosti z práce s neherci; Goldman pracoval na *City of Men*, televizním pokračování oslavovaného celovečerního filmu Fernanda Meirellese *Město bohů*. “Velice dobře rozuměl kontextu, ve kterém jsme pracovali,” dodává Daldry.

“Film je přesně v Daldryho stylu,” tvrdí Goldman. “Ve způsobu jakým záběruje, má dobrý vkus a vždy umožní svému štábu a svým kolegům, aby usilovali o svou nejlepší práci. Co se týče celkového vzhledu snímku, je velice sofistikovaný. Vždycky se snaží udělat krásný film.”

Prvním krokem bylo vymyslet, jak natočit scény ze skládky, které film otevírají a nabízejí pohled do života postav. Začali návštěvou Jardim Gramacho, jedné z největších skládek na světě, která se objevila ve filmu dokumentaristky Lucy Walkerové, *Umění odpadu*. Snímek byl nominován na Oscara v roce 2010. Po 32 letech provozu byla skládka v červnu 2012 uzavřena, ale ještě než k tomu došlo, kreativní tým promluvil s místními sběrači odpadků, aby se dozvěděl více o životě na skládce.

“Spolupracovali jsme s mnoha opravdovými sběrači odpadků a dostali se do jejich komunit,” vysvětluje Thykier. “Ve skutečnosti je mnoho komparsistů a sběračů, kteří se ve scénách na skládce objeví, skutečnými sběrači. Je to neuvěřitelně radostná parta. Na knize se mi líbila jedna věc, kterou jsme chtěli zachytit i ve filmu. I když se na tyto děti společnost dívá jako na odpad, mají v sobě naději a mohou iniciovat změnu k lepšímu.”

Sběrači ze skládky Gramacho naučili tři kluky, jak dělat jejich práci přesvědčivě. Daldry říká: “Mluvili o systému sbírání, co je recyklování, jak se vydělávají peníze a jak ne, jaké mají problémy, nemoci, léky, ekonomické zázemí... Všechny výzvy a příležitosti, které spočívají v největším recyklačním projektu v Brazílii.”

Když přišel čas film natočit, producenti věděli, že použít reálnou skládku by bylo velmi nebezpečné. Zavážkové skládky obsahují všechny druhy nebezpečných předmětů, jako je sklo, ostré předměty a nemocniční zařízení. Místo toho filmaři postavili svoji vlastní skládku. Nashromáždili více než 2000 m³ bezpečných materiálů - papírů a plastů. Mezi sutiny naaranžovali objekty – jako např. nepoužívané karoserie aut, které skládce dodali na uvěřitelnosti.

Vytvoření městského slumu na kůlech na nedalekém jezeře se ukázalo být stejně tak náročné, vzhledem k tomu, že ve vybraných exteriérech nebylo žádné jezero. Výtvarník Tule Peak zkoordinoval veškeré úsilí, aby se jezero vykopalo a použil se místní zdroj vody pro jeho

zavlažování. Do vody byly nasazeny ryby, aby se zabránilo přemnožení komárů a hodnověrnost prostředí se potvrdila, když se u jezera začali objevovat psi ze sousedství a rozhodli se tu udělat svůj nový domov.

Zkušenost z natáčení v Riu měla na Daldryho trvalý dopad, jak sám říká, změnilo mu to život. “Opravdu to je brazilský film,” trvá na svém. “Je nás tu jen pár z Anglie a z Ameriky. Je to brazilský film, nejen co se týče lidí, kteří na něm pracovali, ale myslím, že je to příběh stvořený ze snů a tužeb těchto tří mladých lidí, je to jejich příběh.”

Martin Sheen souhlasí. Nikdy předtím v Jižní Americe nebyl a popisuje čas strávený v Riu jako úplnou pohádku. “Jsem touto zemí ohromen. Je tak veliká,” říká. “Náš film je, myslím, dobrým odrazem kultury a charakteru brazilských lidí.”

Sledovat Stephena Daldryho, jak režiruje herce, bylo pro Mulligana potěšením. Návštěva natáčení *Odpadu* byla jeho první živou zkušeností s filmovým průmyslem v akci. “Nevěděl jsem, co mám očekávat,” směje se. “Ale se Stephenem v čele, to bylo jedno z nejkliďnějších prostředí, ve kterém tým velmi pečlivě vybraných profesionálů dělá svou práci tím nejefektivnějším způsobem. A Stephen se nachází v samém epicentru této mimořádné péče a starosti o každý detail.”

Zároveň poznamenává, že se Daldry nebál podporovat své herce v improvizaci, aby z nich dostal to nejlepší. “Využívá neobvyklých věcí, které se v záběru mohou stát a má oko pro kompozici. Všiml jsem si ho, jak jemně mění úhly kamery, mění určité barvy. Bude to velmi krásný film.”

Prohledávání slumů

Herecké obsazení

Natáčení v Brazílii okamžitě nabídlo producentům možnost obsadit některé z nejlepších světových hereckých talentů, vybraných z bohaté nabídky místních filmových a televizních herců.

Největší výzvou realizace filmu bylo obsazení tří chlapců, na jejichž bedrech spočívala váha celého filmu. Stephen Daldry byl neústupný v tom, že chtěl použít děti, které nestály nikdy před kamerou. “Bylo zcela zřejmé, že jsme od dětí ze skládky očekávali autentičnost,” vysvětluje. “Nebyli to školení herci a díky tomu s nimi bylo paradoxně jednodušší pracovat, protože jsme je nemuseli zbavovat určitých stereotypů.”

“Pracovali jsme s vynikajícím castingovým ředitelem Chico Accioly,” pokračuje

Thykier. “Obsazení dětských rolí byl mimořádný proces. Byla to velká neznámá, dokud jsme tyto děti, které přišly z různých prostředí, nezačali natáčet, abychom zjistili, jestli jsou schopny vystupovat před kamerou.”

Samotný proces začal otevřenými konkurzy po celém Riu. Když se objevili první favorité, Accioly je začal testovat navzájem mezi sebou a zjišťovat, kdo se hodí pro jakou roli. Hledání herců trvalo od začátku až do konce celý rok. Začínalo se s tisícem zájemců, jejich množství se pomalu zužovalo, dokud nezůstali tři: Rickson Tevez, Eduardo Luis a Gabriel Weinstein.

Když se dostavili na natáčení, Daldry byl jimi nadšený. “Jak dělali pokroky, vypěstovali si mimořádnou profesionalitu a schopnost pochopit, kde se zrovna v příběhu nachází. Podali tři výjimečné herecké výkony.”

Rickson Tevez hraje Rafaela, idealistického vůdce skupiny. Tento 14letý chlapec žije se svou rodinou v Rocinhe, největším brazilském slumu. Postavu Rafaela popisuje jako “velmi neodbytné, trochu zlobivé dítě”. Houževnatost se mu na jeho postavě líbí nejvíc, protože boj chlapců je bezvýhodný. Bojují proti systému a jsou příliš mladí na to, aby ho pochopili.

Privést Rafaela k životu bylo pro Teveze radostí, především díky Daldryho režijnímu stylu. “Viděl jsem pár filmů a ostatní říkají, že existují režiséři, kteří chtějí, aby herci dělali přesně to, co si režisér myslí,” říká. “To ale není Stephen. Místo toho, aby vám řekl, co máte dělat a co si máte myslet, se vás nejdřív zeptá, co si myslíte o své postavě. Je úžasný.”

Eduardo Luis, také 14letý, říká, že jeho postava Gardo často “kope ostatní do zadku” a to mají společné i v životě. “Gardo je jako já: je odvážný a nerad přijímá kritiku. Vždycky si myslí, že má pravdu.”

Eduardo byl objeven ve škole samby Caprichosos de Pilares, kde je zapáleným bubeníkem. Natáčení filmu byl pro něj splněný sen. “Nebyl jediný den, kdy bych si řekl ‘Dnes to nestálo za nic.’ Každý den byla legrace. Točit tento film pro mě bylo jednou z nejlepších věcí, které se mi v životě staly. Pracoval jsem s tolika slavnými a zkušenými herci, kteří mě hodně naučili.”

Pro 15letého Gabriela Weinsteina, který hraje Rata, byla spolupráce s herci jako Martin Sheen, Rooney Mara a Selton Mello neuvěřitelně bohatou zkušeností. “Porozuměli mi a já jsem v jejich přítomnosti mohl zůstat sám sebou,” říká. “Bylo skvělé s nimi pracovat. A Stephen je bezvadný, dobrý, skromný člověk. Nejradší bych s ním pracoval pořád.”

Daldry říká, že práce s chlapci byla cestou poznání a upozorňuje, že do rolí vnesli mnoho ze sebe samých. “Děti, které jsme našli, mají velmi náročné, problematické zázemí, ale jsou výjimeční. Tento příběh se stal jejich příběhem. Děti daly svým postavám tvář i osobnost a ve

výsledku to bylo o tom, v co ony samy věřily a co cítily.”

To znamenalo, že bylo nezbytné, aby si chlapci mezi sebou vytvořili vazbu a to se stalo rychle. “Během osmi společných měsíců mezi vámi nevznikne pouze kamarádství; stanete se opravdovými přáteli,” říká Eduardo. “Když zvážíte způsob, jakým jsme se sem všichni dostali, bylo pro nás nemožné, abychom se nespřátelili.”

Když Mulligan poprvé navštívil natáčení, promítl si denní práce z prvních natáčecích dnů. “To bylo poprvé, kdy jsem uviděl kluky,” vzpomíná. “Hrdiny *Odpadu* jsou právě tito tři kluci. Jsou charismatičtí, odvážní a zoufale touží uspět, i když všechno hraje proti nim. Výběr hereckého obsazení postav chlapců mě fascinoval.”

Líbilo se mu, co viděl. “Stephen to přesně vystihl. Mezi těmito třemi chlapci je rozdíl, o který jsem usiloval v románu, ale Stephen to zdůraznil, aby to ve filmu fungovalo. Raphael je tvrděák, ale taky je roztomilý a má trochu jemnější přístup k životu než Gardo, který je mnohem drsnější a fyzicky silnější. To vše se krásně odráží ve výběru herců.”

Denní práce chlapců udělaly velký dojem i na Martina Sheena. “Opravdu pochopili podstatu těchto tří postav,” rozplývá se. “Jsou to děti, ale není v nich sentimentalita nebo roztomilost. A přesto je provází skvělý pocit optimismu a dobrodružství.”

Mulliganovo setkání s Gabrielem Weinsteinem, který hraje Rata, přivedlo projekt k životu. “Postava Rata je inspirována chlapcem, kterého jsem potkal v Manile. Takže když jsem se setkal s Gabrielem, byl to pro mě celkem emotivní zážitek. Rozplakal jsem se, protože tam přede mnou stálo dítě, které jsem si vždycky představoval. Je hubený a šlachovitý, ale zjevně houževnatý, má v sobě sílu přežít. A protože je mladinký, je v něm i něha, kterou chcete chránit.”

Všichni chlapci doufají, že budou i nadále pokračovat v herectví. Tevez říká: “Začal jsem chodit na hodiny divadelního herectví a uvidím, co se stane dál. Byla to pro mě úžasná zkušenost. A doufám, že budu mít další příležitost hrát ve filmu.”

Při obsazování postav otce Julliarda a Olivie měli producenti na mysli pouze dvě jména: Martin Sheen a Rooney Mara. Oba téma filmu zaujalo a shodou náhod jim zahrálo na “osobní” strunu. “Martin se téměř deset let věnoval charitativní práci na Filipínách na skládce Smokey Mountain v Manile,” vypráví Daldry. “A Rooney se věnovala podobné práci v Africe, jen kousek od Nairobi. Oba přišli s velkým množstvím zkušeností a znalostí o práci v komunitách a to pro nás mělo zásadní význam.”

Otec Julliard je utrápený muž, který zasvětil celý svůj život tomu, aby zlepšil životy druhých v oblastech, kde pracoval. Nakonec ale dospěl k závěru, že se sotva něco změnilo. “Je to ten typ člověka, který žije v kompromisech,” poznamenává Daldry. “A děti samozřejmě

kompromisům nerozumí; bojují a jsou svým způsobem idealistické, jako kdysi býval i on sám.”

“Je to americký misionář, jehož největším úkolem je zajistit bezpečné místo pro chudé z jeho komunity,” vysvětluje Sheen. “Vzdal se sociální změny a nevěří úřadům, protože byl ve svém boji za sociální spravedlnost častokrát sužován. Tak nějak se vzdálil hlavnímu proudu.”

Ale neztratil svou víru v lidi, vysvětluje Sheen, jen svou víru v systém, proti kterému pracuje. “Rozhodl se stáhnout a zaměřit se na ty nejchudší z chudých ve svém sousedství a těšit se z malých vítězství. Ani si neuvědomoval, jak moc se vzdal, dokud se neobjevili tito tři kluci. Stávají se jeho velkým zdrojem inspirace a podpory.”

Sheen říká, že má velký obdiv ke své postavě a zašel daleko, aby vytvořil původ otce Julliarda a vysvětlil jeho příběh a cestu k osobě, kterou uvidíme nyní ve filmu. “Navrhl jsem, že by Julliard mohl patřit k řádu Maryknoll, což je americký řád misionářů, který byl velmi rozšířený již na počátku 20. století. Přezdívá se jim ‘církevní mariňáci’, protože usilovali o založení církve a šíření víry v drsných, venkovských oblastech.”

Herec, který vyrostl ve velké, chudé přistěhovalecké rodině ve Spojených státech, měl pochopení pro hlavní téma příběhu. Od dob, kdy dosáhl slávy, bojuje za sociální spravedlnost a v jeho snaze se odráží postava, kterou ztvárnil v *Odpadu*. “Jednou jsem dostal otázku, jestli aktivismus nějak ovlivnil mou kariéru,” vzpomíná. “A já jsem odpověděl: ‘Doufám, že ano, protože jinak to bylo k ničemu.’ Možná jsem přišel o nějaké nabídky, kvůli svým postojům k otázkám sociální spravedlnosti, ale líbí se mi představa, že jsem některé díky tomu i získal. Být obsazen v *Odpadu* je toho důkazem.”

“Sledovat Martina, jak hraje, mi dalo hodně,” říká Andy Mulligan. “Postava otce Julliarda byla krásně rozvedena Richardem Curtisem. Převládá tu pocit, že se knězi situace vymyká kontrole – už není tím, kým býval, i když stále lpí na svém a snaží se konat dobro. Martin to zahrál dokonale.”

Olivia je v mnoha ohledech osobou, jakou Julliard kdysi býval. Je nová v této zemi a chlapani často využívají její naivity. Avšak nemohou si pomoci, než být okouzleni její vášní pro práci. “Ona vlastně nepozná, jestli jí kluci říkají pravdu nebo ne,” vysvětluje Daldry. “Ale brzy se zaplete do velkého dramatu a hraje to skvěle.”

“Přijíždí do Brazílie se spoustou optimismu a trochou naivity,” vysvětluje Rooney Mara, která hraje Olivii. “Přichází, aby změnila životy těchto lidí, ale i ten vlastní.”

Když se Mulligan dozvěděl, že producenti oslovili Rooney Maru, aby ztvárnila roli Olivie, byl nadšený. “Její postava byla inspirována mou osobou. Olivia je někým, kdo navštíví třetí svět a je touto zkušeností zdrcená. Její postava je verzí mě samotného, naráží na problémy, se kterými jsem se ani já neuměl vypořádat, narozdíl od kluků, kteří v tom umí chodit.”

Mara vnáší do své role něhu, kterou při psaní možná Mulligan neměl na mysli, ale krásně tady funguje. “Rooney si užívá být učitelkou a být obklopena dětmi. Myslím, že si přesně prošla tím, čím prochází Olivia: Na chvíli uvěří, že může změnit věci k lepšímu.”

Když Mara pracovala na své roli, čerpala z vlastní dobrovolnické zkušenosti, “Mám mnoho zkušeností s tímto druhem světa a cestování je jedna z mých životních vášní,” vysvětluje. “Takže když se objevila možnost přijmout roli v *Odpadu*, napadlo mě, že by to bylo opravdu fajn, kdyby se oba tyto světy střetly. Také jsem vždycky chtěla pracovat se Stephenem Daldrym a scénář k filmu byl fantastický. Opravdu jsem chtěla být součástí tohoto projektu.”

Pracovat se třemi chlapci bylo pro Maru vrcholem natáčení. Sama dodává, že možnost sledovat, jak díky této zkušenosti rostou a zlepšují se, byl pro ni jedinečný zážitek. “Mají spoustu energie a velice jim záleží na jejich postavách,” říká. “Když jsem je znovu viděla po zkouškách, poté, co již nějakou chvíli točili, uvědomila jsem si, že se z nich z ničeho nic stali malí profesionální herci.”

Tím, že roli ve filmu přijala, se jí také splnil jeden sen – zahrát si po boku Martina Sheena, který je jedním z jejich nejoblíbenějších herců. “Dává své postavě tolik vědomostí a je jí naprosto zaujatý.”

“Rooney patří k výrazným hereckým osobnostem současného filmu a byl jsem nadšený, že jsem dostal šanci s ní pracovat,” dodává Sheen. “V mém věku se obvykle nestává, že pracujete s krásnými mladými dámami, ale tohle byla zvláštní příležitost a užili jsme si spolu spoustu legrace. Kromě jejího talentu, lidskosti, chování na place a disciplíny, mi její příjemná společnost dělala po celou dobu obrovskou radost.”

Tevez říká, že Sheen a Mara dělali vše pro to, aby se kluci cítili na place dobře. “I když nemluvili naším jazykem,” vysvětluje, “snažili se s námi bavit v portugalské. To byla ta nejlepší věc.”

Američtí herci říkají, že přijít na to, jak s chlapci komunikovat, byla velká legrace. “Mluvíme s nimi portugalsky, kterou jsme tady pochytili a oni se od nás naučili trochu anglicky,” říká Mara.

Sheen se směje: “Obávám se, že jsem v portugalské nebyl moc dobrý. Snažil jsem se studovat, ale když jsem pak do Ria přijel, postihla mě ztráta paměti. Kluci studovali angličtinu, pokud jsem já studoval portugalskou, byli ke mně vstřícní a povzbuzovali mě. Jsou to ostřílení profesionálové.”

Filmový materiál a jména, která se k němu váží, udělala *Odpad* lákavým projektem i pro zavedené brazilské hvězdy, které uzavírají herecké obsazení filmu. “Obsadili jsme skvělé herce, jako jsou Wagner Moura a Selton Mello. Jsou to v současnosti dvě největší herecké hvězdy v

Brazílii,” říká Thykier. “A v případě *Odpadu* to je poprvé, co se spolu objeví v mezinárodní filmové produkci.”

“Byl jsem velkým fanouškem obou z nich a měl jsem štěstí, že je mám oba ve filmu,” dodává Daldry. “Brazílie má celou řadu mimořádných herců a nám se podařilo získat pro jednotlivé role skoro každého, v koho jsme doufali.”

Mello hraje Frederica, policejního detektiva, který vede pátrání po chlapcích a ztělesňuje v příběhu hlavního nepřítele. Pro herce bylo důležité, aby jeho postava v sobě měla i trochu lidskosti. “Samozřejmě Frederico dělá ohavné věci, ale také dostaneme příležitost uvidět jeho lepší stránku. Je to dobrý otec a také dobrý manžel. Není to u něj jen černé a bílé.”

Říká, že jeho hlavní motivací pro přijetí role byla příležitost pracovat se Stephenem Daldryem a scénáristou Richardem Curtisem. “Byl to jeden z nejhlubších zážitků v mém životě,” vzpomíná. “Stephen pochází z divadelní branže a miluje práci s herci. Vedl mě po nečekaných a překvapivých cestách.”

Moura s ním souhlasí: “Je opravdu vzácné najít režiséra, jako je Stephen. Na place to byla v podstatě interakce mezi mnou a Daldryem, podpořená velkou filmovou postavou, kterou napsali Richard Curtis a Andy Mulligan.”

José Angelo je zásadový muž, vysvětluje Moura. “Je to někdo, kdo pracoval celý svůj život pro dobro věci. Není mučedník, mluvíme o někom, kdo udělal něco, co má mezi dětmi pozitivní odezvu, na co děti slyší. Je to velmi silná osobnost.”